

OBSAH

STUDIE A ČLÁNKY

V o h r y z e k , Stanislav: Založení kláštera v Nové Říši a otázka zakladatelských práv k němu do válek husitských / The Foundation of the Monastery in Nová Říše and the Question of Founder Rights over It	345
D v o ř á k , Jan: Geneze jednoho histori(ograf)ického omylu. K právnímu statusu městských sídelních jednotek v raném novověku (na příkladu Březové nad Svitavou) / The Genesis of One Histori(ograph)ic Mistake On the Legal Status of the Urban Settlement Units in the Early Modern Period (as Illustrated on the Case of Březová nad Svitavou)	373
P u m p r , Pavel: K otázce raně novověkého vývoje farního desátku. Příklad farnosti Moravská Ostrava (1581–1808) / On the Development of the Parish Tithe in the Early Modern Period. The Example of the Parish of Moravská Ostrava (1581–1808)	397
P o p e l k a , Petr – P o p e l k o v á , Renata – M u l k o v á , Monika: Hlavní tendence ve vývoji krajiny ostravsko-karvinského revíru v 19. a 20. století. Nástin problematiky a základní výsledky výzkumu / The Main Tendencies in Landscape Development of the Ostrava-Karviná Mining District in the 19 th and 20 th Century. An Outline of the Problem and Basic Results of Research	435
M a r e k , Pavel: Ohlas založení Církve československé (husitské) / The Response to the Founding of the Czechoslovak Hussite Church	465
F a s o r a , Lukáš: Obraz papeže a papežství v domácím liberálním a socialistickém tisku v letech 1870–1929 / The Image of the Pope and Papacy in Local Liberal and Socialist Press in 1870–1929	487

LITERATURA

Základy

Eva H a h n o v á : Od Palackého k Benešovi. Německé texty o Česích, Němcích a českých zemích (<i>Z. Šimeček</i>)	511
Matej B e l : Trenčianska stolica (<i>K. Harvánek</i>)	513
Bohumil J i r o u š e k : Karel Sloukal. Profesor obecných dějin (<i>T. Pánek</i>)	517
*	
Tomáš S t e r n e c k (ed.): Historica Třeboň 1526–1547. Listy, listiny a jiné prameny k politickým dějinám období zrodu habsburské monarchie. Díl II. Písemnosti z let 1536–1540 (<i>L. Sulíková</i>)	521
Markéta R ů č k o v á (ed.): „Poslušensství synovské vzkazují Vám, můj nejmilejší pane otče“. Studium a korespondence kněžského dorostu Jednoty bratrské v letech 1610–1618 (<i>L. Sulíková</i>)	523
Dílo Jana Amose Komenského / Johannis Amos Comenii Opera omnia, sv. 9/II, 10/I (<i>L. F. Peluněk</i>)	524
Vojtěch B a l í k a kol.: Jan Amos Komenský ve fondech MZK (<i>J. Kubíček</i>)	525
Tomáš K a s p e r – Markéta P á n k o v á a kol.: Učitel ve střední a jihovýchodní Evropě. Profesionalizace učitelského vzdělávání: historické a systematické aspekty (<i>M. Vítovská Stezáková</i>)	526
Claude L é v i - S t r a u s s – Georges C h a r b o n n i e r : Hovory s Lévi-Straussem. O antropologii, strukturalismu, moderním umění a budoucnosti malířství (<i>P. Dvořák</i>)	527

Středověk a raný novověk

Charles W e s t : Reframing the Feudal Revolution. Political and Social Transformation Between Marne and Moselle, c. 800–c. 1100 (<i>D. Kalhous</i>)	529
Veronika Č a p s k á – Robert A n t o n í n – Martin Č a p s k ý (edd.): Processes of Cultural Exchange in Central Europe, 1200–1800 (<i>D. Kalhous</i>)	535
Jaroslav P o l a c h : Páni z Krumlova. Rod Závíše z Falkenštejna (<i>T. Reitinge</i>)	539
Karel M l a t e č e k : Rytíři z Lučče a jejich přátelé (<i>T. Somer</i>)	546
Jan R o k y t a : Doba a dílo Petra Chelčického (<i>A. Pálka</i>)	548
Jana V o j t í š k o v á – Vít Š e b e s t a : (Králové)hradecké městské kanceláře do roku 1620 (<i>L. Sulíková</i>)	552
Eva S t e j s k a l o v á : Novinové zpravodajství a noviny v Čechách od 17. století do roku 1740 (<i>J. Kubíček</i>)	557
*	
Lenka D o o v á : Islandské středověké zákoníky. Šedá husa – Železné kování – Jónova kniha (<i>D. Kalhous</i>)	561

Michał Targowski: Na prawie polskim i niemieckim. Kształtowanie się ziemiskiej własności szlacheckiej na Pomorzu Gdańskim w XIII–XVI wieku (<i>J. Škvřňák</i>)	562
Robert Bartlett: Oběšenec. Středověký příběh zázraku, paměti a kolonialismu (<i>M. Kosařová</i>)	564
Martin Nodl – Petr Sommer (edd.): Jeden den ve středověku (<i>A. Pálka</i>)	565
Petr Rak: Správa města Kadaně v letech 1465–1620 (<i>L. Sulítková</i>)	566
Jaroslav Čechura: Neklidný život obyčejné ženy. Johana Peřková (1703–1745) (<i>V. Slováková</i>)	568

19. a 20. století

Martin Ráj: V čele občanských elit. Advokáti a společnost na Moravě v letech 1869–1914 (<i>L. Fasora</i>)	571
*	
Jaroslav Dvořák: Lexikon pruských důstojníků padlých roku 1866 (<i>J. Šrámek</i>)	573
Kamila Mádrová: Pedagogové ve službách trůnu. Privátní učitelé následníků trůnu Rakouska-Uherska (<i>M. Vašíček</i>)	575
Jan Štumbauer: Dějiny německé spolkové tělesné výchovy a sportu v Českých Budějovicích od poloviny devatenáctého století do roku 1945 (<i>L. Baráth</i>)	575
Vít Němec: Augustin Štandl. Kněz, katecheta, školský pracovník a průkopník salesiánského díla na Moravě (<i>M. Čoupková</i>)	577
Miroslav Brož: Zdobilo je sedm válečných křížů (<i>R. Štěr</i>)	577
Martin Lacko – Michal Malatinský (edd.): Slovenské národné povstanie a záver vojny na území Žilinského kraja 1944–1945 (<i>R. Mikulka</i>)	579
Jiří Knápek a kol.: Děti, mládež a socialismus v Československu v 50. a 60. letech (<i>J. Černá</i>)	580
Ralf Pasch: Die Erben der Vertreibung. Sudetendeutsche und Tschechen heute (<i>L. Tomášková</i>)	581

Regionalia

Daniel Baránek: Židé na Frýdecku a Místecku. Židovské společenství a jeho tvůrci (<i>M. Veselská</i>)	584
*	
Zdeněk Martinek a kol.: Pelhřimov (<i>T. Borovský</i>)	587
Petr Holub – Pavel Košířál – Petr Vachůt: Žit pivo. Stručná historie brněnského pivovarnictví (<i>B. Smutný</i>)	588
Libor Martinek: Władysław Sikora (monografie) (<i>J. Kubíček</i>)	589
Libor Martinek: Identita v literatuře českého Těšínska (<i>J. Kubíček</i>)	589
Anna Grossová: Stříbrné okouzlení. Historické reflexe oživené průzkumem užitkového stříbra dochovaného v mobiliáři zámku Lešná u Zlína (<i>K. Nečasová</i>)	591
Nancy Engelen – Karel Martinek: Lázne u Mariánské studně pod Zvičinou. Historie a současnost (<i>J. Křestan</i>)	591
Irena Šandová: Ing. Václav Budil. 1890–1979 (<i>J. Křestan</i>)	593

KRONIKA

Nobility Reconsidered: New Perspectives on the European Aristocracy (<i>J. Škvřňák</i>)	594
Mezinárodní konference Rural History 2015 (<i>P. Pumpr</i>)	595
Mezinárodní konference Oral History in Central-Eastern Europe: Current Research Areas, Challenges and Specificity (<i>O. Havič</i>)	597
Židovský kulturní fenomén v stredoeurópskom kontexte (<i>J. Gallik</i>)	598
Za historikem PhDr. Václavem Štěpánem, Ph.D. (<i>J. Jurok</i>)	600
Za Josefem Harnou (<i>V. Gorňe</i>)	603
Profesor Miroslav Flodr (18. 9. 1929 – 31. 8. 2015) (<i>D. Havel</i>)	604
František Hoffmann (23. 2. 1920 – 1. 10. 2015) (<i>T. Borovský</i>)	607
Vzpomínka na poutivého historika. K nedožitým devadesátinám Milana Šmerdy (<i>V. Štěpánek</i>)	609
Sté výročí narození univerzitního profesora PhDr. Josefa Polišínského, DrSc. (16. 12. 1915 – 11. 1. 2001) (<i>I. Barteček</i>)	612

ABSTRACTS

VOHRYZEK, Stanislav

Založení kláštera v Nové Říši a otázka zakladatelských práv k němu do válek husitských / The Foundation of the Monastery in Nová Říše and the Question of Founder Rights over It

Although the monastery was, according to tradition, founded by Markvart of Hrádek and his wife Vojslava in 1211, in the written sources it appears only in 1248. Following this tradition the author comes to the conclusion that the names of the founders were taken over from a copy of a medieval monastic necrologue, while the date was set only during second half of the 17th century. He also inquires into the question of patronage of the churches in Nová Říše and the problem of the monastic foundation rights.

KEY WORDS: the Premonstrates, Nová Říše, monastery, foundation rights, the Lords of Holoubek

DVOŘÁK, Jan

Geneze jednoho histori(ografického) omylu. K právnímu statusu městských sídelních jednotek v raném novověku (na příkladu Březové nad Svitavou) / The Genesis of One Histori(ographi)c Mistake. On the Legal Status of the Urban Settlement Units in the Early Modern Period (as Illustrated on the Case of Březová nad Svitavou)

The present study focuses on the character of the urban settlement units in the Early Modern Period especially in respect to their legal status. On the general level, it attempts to describe the difference between the towns and settlement units, which in the studied period had similar functions but nevertheless in respect to their legal quality were not on the same level and thus belonged to a transitional category between towns and villages. In the focused passages the author recapitulates previous contrasting views on the legal status of Březová nad Svitavou in the Early Modern Period and offers a new solution to the problem.

KEY WORDS: urban settlement units, legal status, Early Modern Period, Březová nad Svitavou

PUMPR, Pavel

K otázce raně novověkého vývoje farního desátku. Příklad farnosti Moravská Ostrava (1581–1808) / On the Development of the Parish Tithe in the Early Modern Period. The Example of the Parish of Moravská Ostrava (1581–1808)

The paper examines the development of the parish tithe in the early modern period on the example of the parish of Moravská Ostrava. The analysis of twenty administrative

records of parish income proved that these documents primarily indicate an income claim. They might cover the payment practices as well, but these are usually better reflected in rarer records of the actual collecting of tithes. This revenue in kind originating in the Middle Ages played an important part in meeting the existential needs of the priest in the researched parish even at the beginning of the 19th century. The priest thus remained integrated into the traditional agrarian society, which was one of the main obstacles to the early modern process of professionalization of clergy.

KEY WORDS: parish clergy, parish benefice, tithe, early modern period, Diocese of Olomouc, Moravská Ostrava

POPELKA, Petr – POPELKOVÁ, Renata – MULKOVÁ, Monika

Hlavní tendence ve vývoji krajiny ostravsko-karvinského revíru v 19. a 20. století. Nástin problematiky a základní výsledky výzkumu / The Main Tendencies in Landscape Development of the Ostrava-Karviná Mining District in the 19th and 20th Century. An Outline of the Problem and Basic Results of Research

The presented historical-geographical study attempts to sketch the processes, which took place in the Ostrava-Karviná mining district in course of the 19th and 20th century. Based on a detailed analysis of the stable cadastre maps from the 1830s and a series of historical aerial photographs from the end of 1940s, beginning of the 1970s and from 2009, they attempted to outline the main processes connected with the changes of the coal region landscape. The authors identified seven basic processes of landscape changes and showed that it is possible to speak about a specific development of the landscape of each of the three actively used partial mining regions of the Ostrava-Karviná mining district. The different development of the landscape resulted from a combination of natural conditions and specific factors of historical development.

KEY WORDS: industrial revolution, industrialization, landscape development, Ostrava-Karviná mining district, land use, land cover, pressures

MAREK, Pavel

Ohlas založení Církve československé (husitské) / The Response to the Founding of the Czechoslovak Hussite Church

The goal of the study is to describe the response of the Czech ecclesiastical and religious circles to the founding of the Czechoslovak Hussite Church in 1920, within the period immediately following its foundation. The author notices the views of the Czech and Moravian Unity of the Catholic clergy, Papal Curia and the Vatican circles, the Czech episcopate and the simple clergy. Beside the response in the Catholic circles he also follows the position of the Czech Evangelicals and Old Catholics. The analysis of the relationships towards the new church community complements information on the self-reflection within the Czechoslovak Hussite Church itself.

KEY WORDS: the reformed movement of the Catholic clergy, Czechoslovak Hussite Church, ecclesiastical hierarchy, Evangelical Church of Czech Brethren, Old Catholic Church

FASORA, Lukáš

*Obraz papeže a papežství v domácím liberálním a socialistickém tisku v letech 1870–1929 /
The Image of the Pope and Papacy in Local Liberal and Socialist Press in 1870–1929*

The author focuses on the image of the Papacy in the imagination of the Czech and German liberal and socialist press in the time of loss of the state sovereignty of the Holy See. He compares the image of the Pope and Papacy in the relationship to his activities in local and international policy and pays special attention to the phenomenon of fervent Catholicism and deep attachment of the believers to the Pope, all in respect to the profile of the used discursive figures and images, their gradual approaching and integration across ideological camps.

KEY WORDS: Papacy, the Roman question, socialist and liberal discourse

Autoři

Mgr. Jan Dvořák, Ph.D.

Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Na Hradě 5,
779 00 Olomouc
dvorakhans@seznam.cz

doc. Mgr. Lukáš Fasora, Ph.D.

Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Arna Nováka 1,
602 00 Brno
fasora@phil.muni.cz

prof. PhDr. PaedDr. Pavel Marek, Ph.D.

Katedra historie Filozofické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, Na Hradě 5,
779 00 Olomouc
pavel.marek@upol.cz

RNDr. Monika Mulková, Ph.D.

Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, Chittussiho 10, 710 00 Ostrava – Slezská Ostrava
monika.mulkova@osu.cz

Doc. PhDr. Petr Popelka, Ph.D.

Katedra historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, Reální 5,
701 03 Ostrava
petr.popelka@osu.cz

RNDr. Renata Popelková, Ph.D.

Katedra fyzické geografie a geoekologie Přírodovědecké fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, Chittussiho 10, 710 00 Ostrava – Slezská Ostrava
renata.popelkova@osu.cz

Mgr. Pavel Pumpr, Ph.D.

Katedra historie Filozofické fakulty Ostravské univerzity v Ostravě, Reální 5,
701 03 Ostrava
pavel.pumpr@osu.cz

Mgr. et Mgr. Stanislav Vohryzek

Historický ústav Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, Arna Nováka 1,
602 00 Brno
108828@mail.muni.cz